

Мотивація як фактор впливу в спортивній діяльності

Анна Перепелиця, Євгенія Фокіна,
Вікторія Ковальчук

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. У статті досліджується актуальна проблема значення мотивації в спортивній діяльності. Проаналізовано роботи вітчизняних та зарубіжних учених з проблеми мотивації, мотивів поведінки і діяльності. Акцентовано увагу на факті, що сучасна психологія не дає однозначного визначення поняттю «мотивація», а на визначення суті і структури мотивації існує безліч точок зору, і, не дивлячись на велику кількість звернень до даної проблематики, проблема мотивації так і не вирішена. *Мета.* Висвітлення результатів емпіричного дослідження факторів та мотивів, що сприяють спортивній діяльності. *Методи.* Аналіз науково-методичної літератури, методики «Вивчення мотивів занять спортом» (В. І. Тропнікова, 2000), «Вивчення спортивної мотивації» (опитувальник Р. А. Пілояна, 1984 в модифікації Г. Д. Бабушкіна, 2001). *Результати.* Встановлено, що у випробуваних переважає мотив «розвиток характеру і психічних якостей», що свідчить про потреби самовдосконалення, прагнення до розвитку особистісних якостей та морально-вольової сфери спортсменок. Виявлено, що на досягнення високих спортивних результатів усіх респонденток найбільше впливають базисні підстави, а саме фактор «набуття спеціальних знань» та «відсутність больових відчуттів». Виділено і практично обґрунтовано факт успішності виступу спортсменів у сучасних умовах, що вимагає не тільки високого рівня фізичної і техніко-тактичної підготовки, а й максимального напруження психічних функцій. У зв'язку з цим одне з головних місць у системі підготовки спортсменів займає спортивна мотивація на досягнення високого результату. Зазначається, що при однаковому рівні підготовленості спортсменів саме фактор мотивації може відігравати значну роль, та стає особливо важливим у період безпосередньої підготовки до змагань.

Ключові слова: спортсмени, мотиви, спортивна мотивація, спортивний результат.

Anna Perepelytsia, Yevheniia Fokina, Viktoriia Kovalchuk

MOTIVATION AS A FACTOR OF INFLUENCE IN SPORTS ACTIVITIES

Abstract. The article examines the relevant issue of the importance of motivation in sports activities. The works of domestic and foreign scientists on the problem of motivation, motives for behaviors and activities were analyzed. Attention is focused on the fact that modern psychology does not provide an unambiguous definition of the concept of «motivation», and there are various definitions of the essence and structure of motivation, and despite the large number of attempts to address this issue of motivation it has not been solved yet. *Objective.* To highlight the results of the empirical study of factors and motives contributing to sports activities. *Methods.* Analysis of scientific and methodological literature, the methods «Studying motives for participation in sports» (by V. I. Tropnikov, 2000) and «Study of sports motivation» (questionnaire by R. A. Piloyan, 1984 modified by G. D. Babushkin, 2001). *Results.* It was found that among the studied subjects the motive «development of character and mental qualities» prevails, which indicates the need for self-improvement and the desire to develop personal qualities, the moral and volitional sphere of female athletes. It was found that the achievement of high sports performance by all female respondents is mostly influenced by basic factors, such as «acquisition of special knowledge» and «absence of pain sensations». The fact of the successful performance of athletes in modern conditions, which requires not only a high level of physical and technical-tactical training, but also the maximum strain of mental functions, was highlighted and practically substantiated. In this regard, sports motivation to achieve a high result is one of the key factors in the system of athletes' preparation. It was noted that with the same level of athlete's preparedness, the motivation factor can play a significant role, and it becomes especially important during the period of immediate preparation for the competition.

Keywords: athletes, motives, sports motivation, sports performance.

Вступ. Проблема мотивації, мотивів поведінки і діяльності є однією з найголовніших у психології. Саме тому цій проблематиці присвячено велику кількість монографій як вітчизняних (В. Г. Асєєв, В. К. Вілюнас, В. І. Ковальов, А. Н. Леонтєв, М. Ш. Магомед-Еміне, В. С. Мерлін, П. В. Симонов, Д. Н. Узнадзе, А. А. Файзуллаєв, П. М. Якобсон), так і зарубіжних учених (Дж. Аткинсон, Г. Холл, К. Мадсен, А. Маслоу, Х. Хекхаузен та ін.).

Аналіз згаданих досліджень дає можливість стверджувати, що у визначенні суті і структури мотивації існує безліч точок зору, і, не дивлячись на велику кількість звернень до даної проблематики, проблема мотивації так і не вирішена. Загальним недоліком існуючих точок зору і теорій є відсутність системного підходу до розгляду процесу мотивації, внаслідок чого будь-який фактор, що впливає на виникнення спонукання та прийняття рішення, оголошується мотивом. Б. Ф. Ломов стверджує, що складність полягає в тому, що в мотивах і цілях найбільш виразно проявляється системний характер психічного, вони виступають як інтегральні форми психічного відображення [4]. Він запитує, звідки беруться і як виникають мотиви та цілі індивідуальної діяльності [4]. Розробка цих питань має величезне значення не тільки для розвитку теорії психології, а і для вирішення багатьох практичних завдань.

Мета дослідження – висвітлення результатів емпіричного дослідження факторів та мотивів, що сприяють спортивній діяльності.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, методики «Вивчення мотивів занять спортом» (В. І. Тропнікова, 2000) [2] «Вивчення спортивної мотивації» (опитувальник Р. А. Пілояна, 1984 в модифікації Г. Д. Бабушкіна, 2001) [2].

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасна психологія не дає однозначного визначення поняттю «мотивація». На сьогодні мотива-

Perepelytsia A., Fokina Ye., Kovalchuk V.
Motivation as a factor of influence in sports activities. Theory and Methods of Physical education and sports. 2022; 4: 89–94
DOI: 10.32652/tmfvs.2022.4.89–94

Перепелиця А., Фокіна Є., Ковальчук В.
Мотивація як фактор впливу в спортивній діяльності. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2022; 4: 89–94
DOI: 10.32652/tmfvs.2022.4.89–94

ція як психічне явище трактується по-різному: як сукупність факторів, що підтримують і направляють, тобто визначають поведінку; як сукупність мотивів; як спонукання, що викликає активність організму і визначає її спрямованість [1]. Крім того, її розглядають як процес психічної регуляції конкретної діяльності, як процес дії мотиву і як механізм, що визначає виникнення, напрям і способи здійснення конкретних форм діяльності, як сукупну систему процесів, що відповідають за спонукання і діяльність. У багатьох випадках психологи під мотивацією мають на увазі детермінацію поведінки, тому виділяють зовнішню і внутрішню мотивацію [1].

Зовнішня мотивація – джерелом є зовнішній світ, і, перш за все, соціальне середовище. У Леонт'єва «зовнішні – лише знані мотиви», тобто «я знаю про необхідність діяти в певному напрямі, це спонукання до певної конкретної дії», без присвоєння мотивації. У випадку присвоєння, вона стає внутрішньою, своєю для суб'єкта. Леонт'єв це називає «реально діючі мотиви» [3].

Внутрішня мотивація (школа Левіна) – предметно-специфічна, характерна для даної ситуації. Зовнішня мотивація – неспецифічна, що виходить за рамки предмета (заробітна плата, премія, соціальний престиж).

Спрямованість особистості – це система спонукань, визначальна вибірковість відносин і активність людини, її визначає сукупність наведених і багатьох інших факторів.

Потреба – випробовувана людиною необхідність в певних умовах життя і розвитку. Виділяють потреби матеріальні, духовні (когнітивні, тобто пізнавальні, естетичні), соціальні (громадська діяльність, праця, статус, оцінка інших, дружба, любов тощо) [3].

Інтерес – вибіркоче ставлення особистості до об'єкта з огляду на його життєве значення або емоційну привабливість. Інтереси виникають на основі потреб, але не зводяться до них: потреба виражає необхідність, а інтерес – особисту приязнь. Інтерес, що поглибився або затвердився, може перерости в потребу. Види ін-

тересів, як і потреб, – матеріальні, духовні, суспільні. Безпосередній інтерес – це інтерес до самого процесу діяльності, опосередкований – до результату. Пасивний інтерес – споглядальний, активний – пов'язаний з оволодінням об'єктом інтересу. Інтереси можуть бути широкими, глибокими, вузькими, різнитися за обсягом [4].

Мотив – усвідомлене спонукання до діяльності або поведінки. Це внутрішні спонукання, що викликаються незадоволеними потребами, інтересами, переконаннями. Мотиви формуються у свідомості людини, на відміну від стимулів, які є зовнішніми по відношенню до людини спонуканнями до діяльності. При відчутті голоду у свідомості людини формується мотив до задоволення потреби в їжі, і людина проявляє активність, яка може привести його до задоволення цієї потреби. Бажачи отримати хороші виробничі результати, організація придумує стимули (мінє рівень оплати праці, обіцяє премії, «повісити портрет на дошку пошани», погрожує звільненням і т.п.). При цьому організація виходить з того, що пропонувані стимули приведуть до формування потрібних мотивів і викличуть потрібні зміни трудової поведінки. Пропонувані стимули повинні відповідати актуальним потребам людини, її інтересам, бажанням, установкам, переконанням, ціннісним орієнтаціям, очікуванням, ідеалам, світогляду тощо [7].

Ще одне схоже поняття, що розглядають у зв'язку з мотивацією, це – бажання, яке, за визначенням французького психолога Ж. Годфруа, пов'язане з відчуттям потреби, котра може бути потребою як біологічного порядку, пов'язаного з життєдіяльністю організму, так і інтелектуального порядку [6].

Людина одночасно може відчувати різні потреби, однак для задоволення потреби в успіху іноді потрібні роки, а для вгамування голоду достатньо кількох хвилин. Кожна діяльність має свої межі задоволення тих чи інших потреб, тому індивід може змінювати предмет задоволення провідної потреби, що супроводжується зміною його мотивації. Це дало підставу для введення поняття «адекватна мо-

тивація». Вона ґрунтується на природному прагненні досягти успіху в обраній сфері діяльності, в тому числі, спорті. На противагу адекватної мотивації розглядають альтернативну мотивацію, яка припускає можливість вибору того чи іншого рішення. Інший вид альтернативності проявляється в тому, що рівною мірою у спортсмена може домінувати як мотивація досягнення успіху, так і мотивація уникнення невдачі. Слід зазначити, що для спортсменів високого класу баланс цих видів мотивації приблизно рівний [6].

Наступним видом альтернативних мотивацій є нормативно-етична. Вона виражається у ставленні спортсмена до правил та умов проведення змагань. Зовні цей вид мотивації може виявлятися у відповідних формах поведінки по відношенню до всіх суб'єктів змагань, тобто до суперника, суддів, глядачів. Нормативно-етична мотивація може бути обумовлена невідповідністю сприйняття спортсменом тих чи інших явищ. До них належать невідповідності між передбачуваними (з погляду спортсмена) діями суперника і його реальними вчинками, між розвитком спортивних подій, що відбувається, й оцінюванням їх суддями, а також між діями самого спортсмена і реакцією на них глядачів [6].

У масовому спорті, у фізичній культурі в основі мотивації лежить прагнення до фізичних рухів, рухової активності. У спорті вищих досягнень мотивація пов'язана з психічним напруженням, яке викликається невідповідністю діяльності можливостям спортсменів і спрямована на їх усунення. Однак порівняно з більшістю інших видів діяльності у спорті людина не прагне уникнути напруження і навіть, навпаки, бачить у цьому позитивний бік змагальної боротьби, просто отримує задоволення від надмірного напруження. Ця особливість спорту як діяльності, результатом якої має стати максимальний результат, здатна відігравати негативну роль.

У прагненні до перемоги спортсмени часто намагаються ігнорувати природні ресурси організму, що призводить до серйозного ризику для

здоров'я і життя. Уявлення про те, що «чим вищі мотивації – тим успішніший спортсмен» не відповідає істині. Підвищена мотивація підсилює хвилювання і напруження. З одного боку, таке підвищене прагнення може додатково стимулювати спортсмена, але з іншого – привести його до «перегорання». Виникає необхідність вибрати оптимум мотивації, до якого слід підвести спортсмена. Відповідно до закону Йеркса–Додсона, існує оптимальний рівень мотивації для кожного завдання і кожного виконавця. При цьому, чим складніша для виконавця виконувана діяльність, тим нижчий рівень мотивації є оптимальним. Це означає, що у разі важкого завдання оптимум досягається при слабкій мотивації, тоді як при легкому завданні він відповідає сильній мотивації. Очевидно, що при легкому завданні надлишкова мотивація не викликає порушень поведінки, але така можливість виникає при важких завданнях. Посилення збудження, або в більш загальній формі мотивації, тягне за собою погіршення виконання.

Серед ряду теорій мотивації в спорті вищих досягнень звертають на себе увагу теорія досягнення мети і теорія самовизначення. Відповідно до першої, досягнення мети відображає перспективу порівняння, коли спортсмен демонструє результат кращий, ніж у суперників, або поліпшений порівняно з власним колишнім результатом [6].

Чеські спортивні психологи В. Гошек, М. Ванек, Б. Свобода досліджували проблеми мотивації в спорті. Під безпосередньою мотивацією вони розуміють заняття спортом заради рухів, здоров'я, фізичного розвитку, а не заради слави, матеріальних благ [2]. Результатом їхньої спільної роботи стала концепція динаміки мотивації спортивної діяльності, яка представлена такими стадіями: генералізація, диференціація, стабілізація та інволюція мотиваційної структури спортсмена [2].

Таким чином, потреба в русі є дуже значущою для людини. Вона багато в чому обумовлює розвиток мотивації спортивної діяльності, мотиви якої неодноразово змінюються протя-

гом всієї спортивної кар'єри. На стадії спортивної майстерності (III стадія стабільності, за В. Гошеком, М. Ванеком, Б. Свободою) мотивація рухової активності і результативність досягають свого найвищого значення [2].

Певною мірою ця схема підтверджується і даними Р.А. Пілояна, який показав, що співвідношення між духовними потребами (самовираження, самоствердження, виконання громадського обов'язку) і матеріальними потребами з віком і, відповідно, зі спортивним стажем істотно змінюється [5]. У підлітків і юнаків спостерігається значне превалювання духовних потреб над матеріальними. В кінці спортивної кар'єри матеріальні потреби починають превалювати над духовними. Характерно, що найбільша вираженість тих і інших потреб спостерігається в юніорському віці, що пов'язано з переходом спортсменів до самостійного життя, тобто з новим етапом дорослішання [5].

У дослідженні взяли участь 30 спортсменок, представниці вільної боротьби, легкої атлетики та ігрових видів спорту від 16 до 24 років, спортивної кваліфікації від II дорослого розряду до майстра спорту.

Борчині (ВБ) – вік від 17 до 19 років, спортивний стаж від 3 до 9 років, спортивна кваліфікація – 1 кандидат в майстри спорту та 9 майстрів спорту. Спортивні досягнення: 1 призерка чемпіонату світу серед кадетів, 3 призерки чемпіонату Європи серед кадетів, 2 призерки чемпіонату Європи серед молоді, 1 чемпіонка України, 3 призерки чемпіонату України.

Представниці легкої атлетики (ЛА) – вік від 16 до 20 років, спортивний стаж від 1,5 до 12 років, спортивна кваліфікація – від II дорослого до МС, а саме: 2 особи II дорослий розряд, 3 особи I дорослий розряд, 4 кандидати в майстри спорту, 1 майстер спорту, з яких: 3 призерки чемпіонату України серед кадетів та юніорів, 6 чемпіонок України серед юніорів, 1 чемпіонка міста.

Спортсменки ігрових видів спорту (СІ) – вік від 17 до 24 років, спортивний стаж від 2 до 14 років, спортивна кваліфікація – від II дорослого до МС, а саме: 2 особи II дорослий розряд, 3

особи I дорослий розряд, 2 кандидати в майстри спорту, 3 майстри спорту, з яких 3 призерки чемпіонату України, 4 чемпіонки України серед юніорів, 3 призерки чемпіонату Європи.

У ході дослідження за методикою «Вивчення мотивів занять спортом» В. І. Тропнікова було виявлено такі відмінності у ступенях важливості факторів, які спонукають спортсменів продовжувати займатися обраним ними видом спорту, на прикладі представниць вільної боротьби, легкої атлетики та ігрових видів спорту (рис. 1).

Мотив «спілкування», що втілюється в прагненні мати більше друзів і товаришів, бути в колективі, проводити весело час, брати участь у колективних тренуваннях, не відставати від своїх друзів, мати повагу, найбільше переважає у легкоатлетів – 68 % та гравчинь – 66 %, у борчинь цей показник дещо менший – 48 %.

Мотив «пізнання» – прагнення розширити свій світогляд, більше дізнатися про життя видатних спортсменів, познайомитися з відомими людьми і провідними спортсменами, шукати більш досконалі методи тренування, має приблизно однакове значення у всіх спортсменок вибірки: борчині – 76 %, легкоатлетки – 76 % та гравчині – 72 %.

Мотив «матеріальні блага» – прагнення отримувати спортивну форму, інвентар, цінні призи, подарунки, матеріальну підтримку; бажання побувати в інших містах на зборах і змаганнях, мати можливість сучасно одягатися (спортивний стиль), поліпшити житлові умови, переважає в легкоатлеток – 78 %, дещо менші показники у борчинь – 68 % та гравчинь – 60 %.

Мотив «розвиток характеру і психічних якостей», що полягає у прагненні виховати цілеспрямованість, сміливість, рішучість, силу волі, завзятість, наполегливість, витримку і самоконтроль, бажанні мати сильний характер, виробити здатність швидко і точно мислити, підвищити інтелектуальний розвиток, мав найбільше значення для всіх респондентів і становив у борчинь – 88 %, легкоатлеток та гравчинь – 86 %.

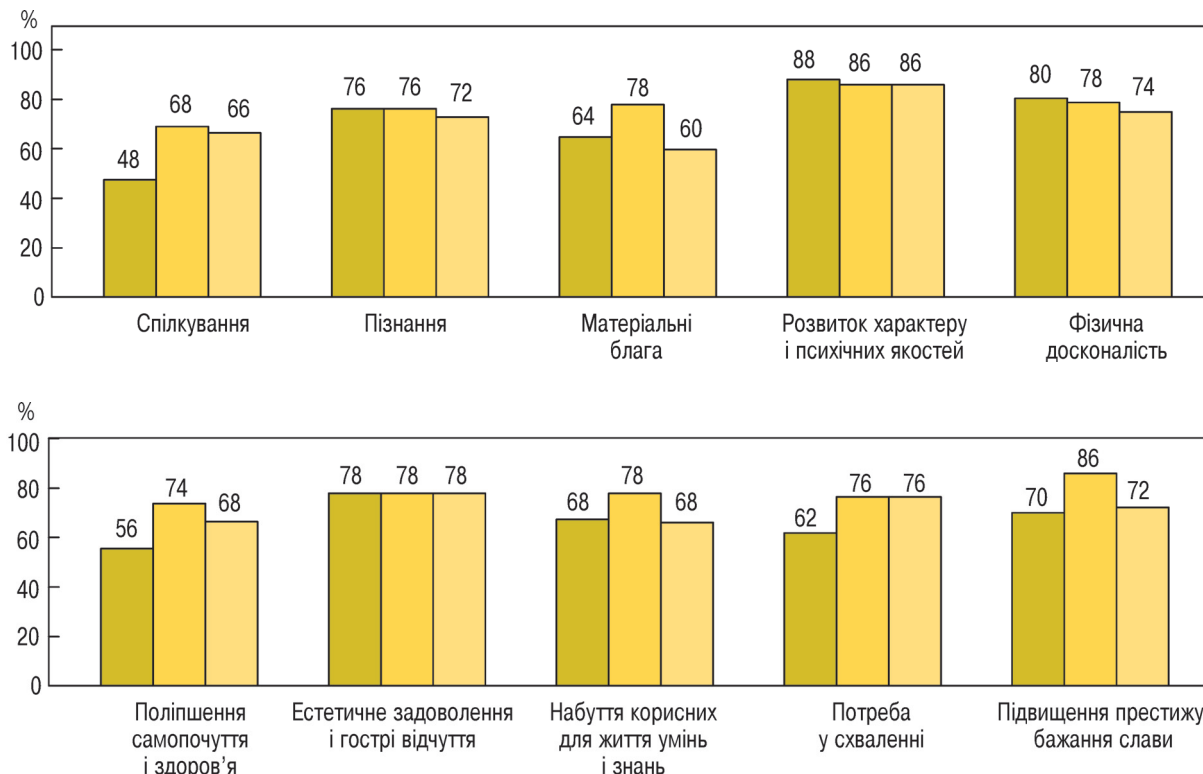

Рисунок 1 – Результати досліджень за методикою «Вивчення мотивів занять спортом» (В. І. Тропніков, 2000):

■ – борчині; ■ – ЛА; ■ – СІ

Мотив «фізична досконалість» – прагнення підтримувати постійний рівень фізичного розвитку, мати гармонійну і струнку фігуру, бути більш привабливим для жіночої (чоловічої) статі, бажання розвинути рухливість, координацію, силу, витривалість, швидкісні якості, спритність, гнучкість, мав приблизно однакове високе значення для спортсменок: 80 % – у борчинь, 78 % – у легкоатлеток та 74 % – у гравчинь.

Мотив «поліпшення самопочуття і здоров'я», що втілюється у прагненні підтримувати гарне самопочуття, не хворіти, бути завжди здоровим, потребі в руховій активності і фізичному навантаженні, індивідуальних причинах: бажанні позбутися зайвої ваги, швидше відновитися після перенесеної хвороби, позбутися шкідливих звичок, віддалитися від вулиці, порвати з поганим оточенням, становив у легкоатлеток – 74 %, у гравчинь – 68 % та у борчинь – 56 %.

Мотив «естетичне задоволення і гострі відчуття», що полягає в прагненні до естетичного задоволення від краси і витонченості виконання вправ

в обраному виді спорту, його емоційності, фізичному напруженні, гострих відчуттях, складній тактичній боротьбі на змаганнях, радості від перемог, мав однакове значення для представниць вибірки – 78 %.

Мотив «набуття корисних для життя умінь і знань», що містить прагнення до набуття умінь, навичок і знань, які знадобляться в подальшому житті і можуть допомогти в різних життєвих ситуаціях, мав найбільше значення для легкоатлеток – 78 %, трохи менше для борчинь – 68 % і гравчинь – 66 %.

Мотив «потреба у схваленні» – прагнення відчувати приємні враження, коли за досягнуті результати схвалюють тренер, батьки, родичі, друзі, товариші, становив у легкоатлеток та гравчинь 76 %, у борчинь – 62 %.

Мотив «підвищення престижу, бажання слави», що полягає в прагненні підвищити авторитет на роботі (за місцем навчання), серед родичів, друзів, товаришів, бажанні продовжувати спортивні досягнення – отримати наступний спортивний розряд, стати майстром спорту, чемпіоном міста, країни, світу, Олімпійських ігор;

схильність відчувати приємні враження, коли спортсменів показують по телебаченню, коли про них говорять по радіо, пишуть в газетах і журналах, бажання слави, мав високі показники у всіх респоденток і становив у легкоатлеток – 86 %, гравчинь – 72 % і борчинь – 70 %.

З отриманих даних можна зробити висновок, що у всіх представниць нашої вибірки найбільше переважає мотив «розвиток характеру і психічних якостей», що свідчить про потреби самовдосконалення, прагнення до розвитку особистісних якостей та морально-вольової сфери спортсменок. За видами спорту: для борчинь найбільш виразний мотив «розвиток характеру і психічних якостей», найменш – «спілкування». Для легкоатлеток однаково важливим виявились мотиви «розвиток характеру і психічних якостей» та «підвищення престижу, бажання слави». Для представниць ігрових видів спорту першочерговим був мотив «розвиток характеру і психічних якостей», найменш – «матеріальні блага».

Таблиця 1. Результати дослідження за методикою «Вивчення спортивної мотивації»

Підстава	Фактори впливу	Значення факторів впливу за видами спорту, %		
		Вільна боротьба	Легка атлетика	Спортивні ігри
Спонукальні	1. Самоствердження	72	86	74
	2. Матеріальні блага	84	88	78
Базисні	3. Соціальні умови	80	86	80
	4. Набуття спеціальних знань	94	92	90
	5. Відсутність болю	92	90	90
Процесуальні	6. Знання суперників	76	70	76
	7. Відсутність психогенних впливів	80	82	74

За методикою «Вивчення спортивної мотивації» (опитувальник Р.А. Пілояна, 1984 в модифікації Е.Г. Бабушкіна, 2001) було визначено рівень важливості факторів, які впливають на досягнення запланованих спортивних результатів (табл. 1).

За цим тестуванням, структура спортивної мотивації включає такі підстави, які поділяються на фактори впливу:

Спонукальні підстави – відображають принципову орієнтацію спортсмена на задоволення духовних потреб і включають два фактори: «самоствердження» – переважав в легкоатлеток – 86 %, у гравчинь значення було дещо меншим – 74 %, у борчинь – 72 %. Другий фактор – «матеріальні блага» – відтворює орієнтованість спортсмена на задоволення матеріальних потреб, становив у легкоатлеток – 88 %, у борчинь – 84 % та у представниць ігрових видів спорту – 78 %.

Базисні підстави, що містять три фактори: «соціальні умови» – відображає ступінь зацікавленості спортсмена в сприятливих соціальних умовах спортивної діяльності: борчині – 80 %, легкоатлетки – 86 %, гравчині – 80 %. Фактор «набуття спеціальних знань» – вказує на ступінь зацікавленості спортсмена в набутті спеціальних знань і навичок – з усіх факторів мав найвищі показники, а саме у борчинь – 94 %, у легкоатлеток – 92 %, гравчині – 90 %. Фактор «відсутність болю» – демонструє сту-

пінь зацікавленості спортсмена у відсутності больових відчуттів – борчині – 92 %, легкоатлетки – 90 %, гравчині – 90 %.

Процесуальні підстави містили фактор «знання суперників» – відображає ступінь зацікавленості спортсмена в набутті знань про своїх супротивників – борчині – 76 %, легкоатлетки – 70 %, гравчині – 76 %, та фактор «відсутність психогенних впливів», що вказує на ступінь зацікавленості спортсмена у відсутності психогенних впливів, які негативно позначаються на результатах змагальної діяльності – борчині – 80 %, легкоатлетки – 82 %, гравчині – 74 %.

Отже, базисні підстави переважають у всіх респонденток, а саме фактор «набуття спеціальних знань» та «відсутність больових відчуттів». За видами спорту: у борчинь переважав фактор «набуття спеціальних знань» – 94 %, а найменше значення отримав фактор «самоствердження» – 72 %; у легкоатлеток першочерговим виявився фактор «набуття спеціальних знань» – 92 %, а останнім за важливістю фактор «знання суперників» – 70 %; у гравчинь найбільше значення мав фактор «спеціальних знань» – 90 %, найменше фактори «самоствердження» – 74 % та «відсутність психогенних впливів» – 74 %.

Висновки. У всіх представниць нашої вибірки найбільше переважає мотив «розвиток характеру і психічних якостей», що свідчить про потреби самовдосконалення, прагнення

до розвитку особистісних якостей та морально-вольової сфери. За видами спорту результати розподілились таким чином: для борчинь найбільш виразний мотив «розвиток характеру і психічних якостей», найменш – «спілкування». Для легкоатлеток однаково важливими виявились мотиви «розвиток характеру і психічних якостей» та «підвищення престижу, бажання слави». Для представниць ігрових видів спорту першочерговим був мотив «розвиток характеру і психічних якостей», найменш – «матеріальні блага».

Було виявлено, що у всіх випробуваних найбільше переважають базисні підстави, а саме фактор «набуття спеціальних знань» та «відсутність больових відчуттів». За видами спорту: у борчинь переважав фактор «набуття спеціальних знань» – 94 %, а найменше значення отримав фактор «самоствердження» – 72 %; у легкоатлеток першочерговим виявився фактор «набуття спеціальних знань» – 92 %, а останнім за важливістю буде фактор «знання суперників» – 70 %; у гравчинь найбільше значення мав фактор «спеціальних знань» – 90 %, найменше – фактори «самоствердження» – 74 % та «відсутність психогенних впливів» – 74 %.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багадірова СК. Матеріали к курсу «Спортивная психология»: учебное пособие. Майкоп: МагариноГ; 2014. 243 с.
2. Ильин ЕП. Психология спорта. Санкт-Петербург: Питер; 2012. 352 с.
3. Леонтьев АН. Потребности, мотивы и эмоции. Москва: МГУ; 1971. 40 с.
4. Ломов БФ. Методологические и теоретические проблемы психологии, Москва: Наука; 1984. 444 с.
5. Пілояна РА. Мотивация спортивной деятельности. Москва: Физкультура и спорт; 1984. 304 с.
6. Родионов ВА, Родионов АВ, Сивицкий ВГ, редактори. Спортивная психология: учебник для СПО. Москва: Юрайт; 2019. 367 с.
7. Спивак ВА. Деловая этика: учебник и практикум для академического бакалавриата. Москва: Юрайт; 2019. 523 с.

LITERATURE

1. Bagadirova SK. Materials for the course "Sports psychology": study guide. Maykop: MagarinoG; 2014. 243 p.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Перепелиця Анна Володимирівна Vvol7_@ukr.net, ORCID: 0000-0002-4164-1600

Фокіна Євгенія Олексіївна jenyafoks@gmail.com

Ковальчук Вікторія Іванівна kovalchuk.v.i@ukr.net, ORCID: 0000-0002-7969-3959

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Perelytsia Anna Vvol7_@ukr.net, ORCID: 0000-0002-4164-1600

Fokina Yevheniya jenyafoks@gmail.com

Kovalchuk Viktoriia kovalchuk.v.i@ukr.net, ORCID: 0000-0002-7969-3959

National University of Ukraine on Physical Education and Sport
Fizkul'tury str. 1, Kyiv, 03150, Ukraine

2. Ilin EP. Psychology of sport. Sankt-Peterburg: Piter; 2012. 352 p.

3. Leontiev AN. Needs, motives and emotions. Moskva: MGU; 1971; 40 p.

4. Lomov BF. Methodological and theoretical problems of psychology, Moskva: Nauka; 1984. 444 p.

5. Piloyan RA. Motivation for sports activities. Moskva: Fizkultura i sport; 1984. 304 p.

6. Rodionov VA, Rodionov AV, Sivitskiy VG, editors. Sports psychology: textbook for SPO. Moskva: Yurait; 2019. 367 p.

7. Spivak VA. Business ethics: textbook and practical course for academic baccalaureate. Moskva: Yurait; 2019. 523 p.

Надійшла 15.09.2022